

TÁROGATÓ.

VEGYES TARTALMU HETILAP,

a gazdasági egyesület, vidéki és városi nőegylet s a Szamos-Tiszahát közlönye.

Megjelen minden szombaton.
Előfizetési feltételek.
Helyben:
Egész évre . . . 4 ft.
Fél évre . . . 2 „
Házhoz hordva, vagy vidékre postán:
Egész évre . . . 4 ft 50 kr.
Fél évre . . . 2 „ 25 „
Egyes szám ára . . . 10 „

Hivatalos és magán-hirdetések
jutányos áron készpénz fizetés mellett elfogadjuk.
Bélyegdíj minden bejelentésért 30 kr.
A nyilt térben a három-hasábsos gármondsor bejelentési díja 20 kr.

Felelős szerkesztő s kiadó
Kovács Márton.

Szerkesztői iroda s kiadó-hivatal,
hová a hirdetések s előfizetési pénzek utasítandók,
templom-utca 548. sz.

Szerkesztő társ
Zombori Gedő.

Előfizetési felhívás

„TÁROGATÓ“

vegyes tartalmu hetilapra.

Előfizetési ár:

Helyben:
Egész évre . . . 4 ft. — kr.
Fél évre . . . 2 ft. — kr.
Negyed évre . . . 1 „ — „
Házhoz hordva vagy vidékre postán:
Egész évre . . . 4 ft. 50 kr.
Fél évre . . . 2 „ 25 „
Negyed évre . . . 1 „ 13 „

A „TÁROGATÓ“ kiadó-hivatala.

A városi kölesön tárgyában megbizottak jelentése.

Tekintetes közgyűlés!

A bécsi cs. kir. osztrák nemzeti-bank által ki-sorolható s ötszázévi kamat szelvényekkel ellátott 100,000 forintig terjedő zálog levelű kölcsön átvételével szabad kir. Szatmár város részére megbízatván, eljárásunk eredményét következőkben van szerencsénk teljes tisztelettel előadni:

A kérdéses kölcsön felvételét feltételező iratok átvétele után alulírottak, nevezett banktól a kezdetben említett kölcsönt, folyó évi május hó 25-én a fentírt papirokban átvették, s haladék nélkül azon gondoskodtak, hogy azokat a város javára lehető előnnyel értékesítsék.

Bárha távirtdai felhatalmazásunk 80 árfolyamig az egész összeg elértékesítését megengedte: mindazonáltal tartózkodtunk e felhatalmazással minden oly eljárástól, mely a város anyagi érdekei bármely oldalán megkárosíthatná.

E körülmektől ovatosság és tartózkodás annyival inkább volt indokolható, mert a zálog levelek felvételét megelőzőt napokban az árfolyam 83, 75-ig emelkedett, s a május 24-én megállapodott 81, 50 árfolyam a pénzpiac csekély elárasztása folytán mesterségesen leszállított.

Hinni akarjuk, a mint arról az előzmények után elég alkalmunk volt meggyőződni, miszerint az általunk felvett záloglevelek is a börzei üzérkedés természeténél fogva voltak némi befolyással, e különben keresett zálogjegyek értékének csökkentésére.

Hogy e zálogleveleket mennél inkább nagyobb árban értékesíthessük, helyén látuk magunkat több jó hiteli üzlet embereivel érintkezésbe tenni.

Utasításunk s megbízatásunkhoz hiven felhatalmazást adtunk, a kezünkben levő papirokat már 82, 0, árfolyamon is elárúsítani, azon biztatással, hogy az értékesítés méltalmi díjját teljesítendjük.

Kisérletünk sikertelen maradt, s bár ha készületeink kezdetét a pénz felvételének idejét megelőzi; mindazonáltal minden biz-

tatás daczára f. év május 26-án délután 4 órakor a záloglevelek még kezeink közt voltak.

A börze emberei panaszkodva a nyommasztó viszonyokra, legfeljebb 81 et ígérhettek; s e számot is csak azon esetben, ha a 100,000 forint a lendülő árfolyam felhasználásával 4—5 napra felosztatik.

Ezen ingatag és semmi bizonyosságot nem nyújtó üres biztatások végre arra határoztak bennünket, hogy a záloglevelek értékesítését magunk személyesen teljesítsük, s a pénzpiac szereplőivel közvetlen érintkezésbe jöjjünk.

Elhatározásunkat a fennforgó körülményekhez képest, kedvező eredmény követte.

Még az nap sikerült két különböző bankár háznál Ribarcz János és Zinner Adalbertnél egyenkint 25,000 forintot, 81, 50 árfolyam mellett elárúsítani, s e számítással az eladott 50,000 forintért a január 1866-ban járó szelvényekkel együtt 41,756 ft 85 krt kézhez venni.

Többet e napon nem volt lehetséges beváltani, számos bankárok kerestettek meg, kik mindnyájan kevesebbet ígértek.

Másnap, illetőleg május 28-án, az árfolyam 79, 50-re szállván, beváltásról szó sem lehetett.

Várni kellett, míg a hullámzó árfolyam 80-on felül emelkedik.

Fájdalom! e hullámozás május 30-áig a helyett hogy emelkedett volna, csak mindig süllyedett, s bizonytalan ideig várakozni sem hivatásuk, sem megbízatásuk nem volt küldötteknek. Csak egy választásuk maradt, a be nem váltott 50,000 ft zálogleveleket a városnak vagy posta útján elküldeni; vagy pedig azokat, mint leghitelesebb intézetnél a banknál, a város minden időközbeni rendelkezésére letéteményezni.

A posta díjak százakat nyeltek volna el, s ezért előnyösebbnek tartottuk a város vagyonát három havi idő tartamra 6 ft 93 kr örzési díj mellett az osztrák nemzeti banknál letéteményezni.

A záloglevelek felvételét és beváltását előadván, hátra van még az illető összegek mikénti elhelyezéséről részletesen jelenteni.

A mellékelt okmányolt számadás az utolsó részletre kiterjed, s számot ad az utolsó krajezár hová fordításáról.

A banknál kamatok kifizettettek május 24-étől sept. 24-éig, s így a kamatok s az apasztási százalék első részlet fizetésének ez utóbbi napon kell történni.

A bank 5% szelvényei f. évi január 1-től szóllanak, ezek értéke a banknál előlegesen a felvételkor levonattott, mi azonban veszteséggel nem jár, mert e szelvények értéke naponként növekedvén, már a beváltás alkalmával a város javára figyelembe vétettek.

A kamatok s szelvényekre fordítottat összesen 3983 ft 33 kr.

Ezen összeg készpénzben levén teljesítendő, a pénzt Herzel és Caruta váltó üzerek előlegezték.

E szolgálatért bárha az illetők 23 ft 23 krt követeltek, alku útján e követelés 16 ft 67 krra szállított.

Szotenay Miklós m. kir. udvari ügy-nöknek, kinek készségét s fáradhatlan buzgó eljárását a tek. közönség elismerő figyelmébe ajánljuk egyességszerűleg fizettetett 750 ft.

A Granusztúten-féle követeléseket, melyek lecsillapítására 500 ft volt előirányozva, sikerült 400 forinttal elenyészteni.

A városnak küldöttünk posta útján 8000 ftot, s posta díj fejében fizettünk 19 ft 35 krt.

A cs. kir. osztrák nemzeti banknál, záloglevelekben 50,000 frtot letéteményezvén, ennek intézeti megörzés díja 6 ft 93 kr.

A pozsonyi takarékpénztárnál több rend-beli fizetéseket teljesítettünk.

Kifizettük a hátralevő kamatokot, s a fennforgó két tőkéből egyet beváltottunk, nevezetesen:

21,000 ft tőkebeli tartozás után hátralevő kamatok fejében átszolgáltattunk . . . 3360 ft.

Ugyanezen tőkét teljesen kifizetvén, arra fordítottunk . . . 21,000 ft.

25,200 ft tőkebeli tartozásnak kamatait kifizettük f. évi július hó 1-ső napjáig.

Az e czélből teljesített fizetés teszen . . . 3591 ft.

Jelen alkalommal számadásunkhoz mellékeltünk kész pénzben . . . 629 ft 57 krt.

Összes kiadásunk tehát teszen záloglevelekben 50,000 forintot, kész pénzben pedig . . . 41,756 ft 85 krt.

Tehát sem többet, sem kevesebbet, mint a mennyit ténylegesen bevettünk.

A tek. közgyűlés előtt fekvő számadásunkban ugy a bevétel, valamint a kiadás minden egyes tételei szabályszerűleg okmányolva vannak.

Mellékelve vannak a banknak ugy a teljesített fizetésekről, valamint a letéteményről szóló elismervényei.

A beváltás hiteles számlái; az árfolyamok hivatalos nyomtatványa május 24-től 30-ikáig, a pozsonyi takarékpénztár elismervényei, s a beváltott 21,000 frtos adóslevél minden mellékletével, végre minden egyes többi tételek okmányai.

Midőn ezek előadásával tiszteletteljes jelentésünket berekesztjük, alkalmat veszünk a tekintetes közönséget megszokott tisztelettel megkérni, miszerint betérjesztett számadásunknak mielőbbi szoros átvizsgálata után bennünket a további felelősség alól felmenteni, s e felmentést velünk külön-külön közölni méltóztatnék.

Kik egyébiránt polgári kötelességünk érzetében városunk jobbléte iránt egész készséggel vagyunk

Szatmárt, 1866. junius 12-én

A tekintetes városi közönségnek

alázatos szolgálói

Boros Bálint m. k.

Kiszely Károly m. k.

Gazdasági teendők július havára.

(Folytatás.)

Az érés ideje. A gabona-nemek érését meg lehet tudni következőkből: 1) ha a szeme egészen kifejlődött; 2) ha azt ketté esípjük, belőle nem tej, hanem kevés víz jó ki; 3) aratni lehet, ha a gabona szára két alsó büttyke elszáradt, mert ez a jele, hogy a földből nem vesz föl több nedvet.

Kévékötés. Nagy kévéket köttetni nem tanácsos, mert nehezen száradnak s a kazalozók még nehezebben adhatván föl, a nyugvások sok időt pazarolnak el; azért tanácsos, minden dolgainkat minél czélszerűbben intézni, az az időt és pénzt megkímélni.

Asztagolás. Ha a csűrben nincs elegendő hely szalmás gabonánk elhelyezésére s kénytelenek vagyunk a szabadban összerakni, az asztagok helyét jó előre kijelöljük a csűrök kert legemelkedettebb pontjaira; köröskörül megdaraszolván—megnyesvén a földet tisztára söpörjük, hogy a lezuhott szemeket felgyűjthessük.

Az asztagok helyeire alomul ágakat is jó tenni, arra szalmát bőven, így a gabonának alja a föld nedvétől nem fog megromolni.

Gabonáinkat ha behordtuk, szerensékek vagyunk, mert nagy gondtól menekedtünk meg; de ha rosszul rakatjuk össze, csak ezután gyűl meg a bajunk vele; mert ha a mezőn éri vész: a sors csapásának tulajdonítjuk; de ha haza hordtuk és saját ügytelenségünk által pusztult el, nem okozhatunk senkinek; azért az asztagoláshoz a legügyesebb embereket kell kiválogatni, kiknek nem szándokuk ezuttal a mi asztagunkon próbát tenni, hogy jobbra dől e el az asztag vagy balra kanyarodik.

Tűzvész miatt nem kell igen közel rakni egymáshoz az asztagokat; ha csak lehetséges, legalább fél öl magas szalmával kell beföldni, póznakkal jól lenyomtatni. Ha pedig szalma nem volna készen, s csak amúgy magából kellene a fedélnek is kikerülni, czélszerű a legfelső kévék kalászeit szecsavágó késsel vagy baltával elvagdálni; úgy ha erre reá nem érnénk; oly mester embert kell fogadni, ki felelőség mellett csinálja a tetőt úgy, hogy az eső bele ne szivároghasson.

A zab asztagra, bármely szárazon hordtuk is be, ügyelni kell, czélszerűbb nékie szelelt hagyni, mint később az egész asztagot széthányatni.

Cséplés és nyomtatás. A legnagyobb nyomoruságok egyike a gazdára nézve, ha cséplőt vagy nyomtatót nem kap a maga idejében.

A ki korán kel, aranyat lel!

A ki jókor csépel, több pénzre tehet szert, levén a gabonának vetéskor jó ára: a ki iparkodik, nem lesz benne kára.

Boldog, kinek birtokában cséplőgép is van! de ha nem volna, vannak már utazó cséplőgép-tulajdonosok, kik gabonánkat föl-vállalják.

A gépek előnye abban áll, hogy nem gazolja össze tiszta gabonánkat; nem ronsolja porrá szép szalmaszalmánkat! Nem eszik meg semmit, legelőre sincs szüksége; a garmada nem hever a szértin — a jó szerencsére.

Miután a gép a gabonát tisztítva azonnal zsákolja, a nyomtatót azt meg se is lophatja; azért ajánljuk a cséplő- és nyomtatógépeket gazdáink figyelmébe.

Gyógyfüvek-szedése.

Bodzát, hárslevelet, pipitért, camillát, kakukkfűvet, levendulát, zsályát, ürmet, melisszát, pipacslevelet, ezerjófűvet s egyéb gyógyfüveket szedni, száraztani s netaláni szükségekre eltenni e hóban kell.

Sokszor jönnek a házhoz ügyefogyott szegények, kiknek holmi kevés orvosszerrel segítségükre lehetünk betegségükben, ha az ő hálójokra számot nem is tarthatnánk, de hitünk azt tanítja, hogy a jó Isten a jó tettet százszorosan visszafordíthatja.

Gyümölcsészet.

A fattyúágakat (vizhajtásokat) nem kell tűrni, mert a gyümölcstől szívják el az életnedvet.

A barackfákról, ha a felesleges gyümölcs leszedetik, a többi szebb, nagyobb és izletesebb leend.

A szemzés, sipolás stb. forrasztás általi rügyszaporítások folytattnak szép napos időben. A bekötözés legjobban megejt-

hető ojtóviaszszal bevont vászon szalagokkal; mert míg egyfelől a szükséges légelzárás eszközöltetik, másfelől a széles szalag által a bevágás is elkerültetik.

A nyári és hulló gyümölcsöt, ha eladni nem lehetne, megaszaltatjuk, vagy izzó fűzetjük.

Ha a jég kárt tett volna a gyümölcsökben, a fák sebeit bekenegetni szükséges.

A szívó bogarak üldöztetnek, pusztítatnak.

Maggyűjtés.

A kiültetett gyümölcsfák magvai érni kezdenek, úgy a korai borsófajok is. A magokat gondosan kell összegyűjteni: miután jól kiszáradtak, ritka vászonzól készített zacskókba száraz és egérmentes helyre eltenni.

Minden nemű hagymákat, miután leveleik fonyadni kezdenek, kiáztatni, megszáraztatni; az eladni valókat koszoruba fenni, a házi szükségre megtartandókat pedig szelős, száraz helyre tenni; télen át fagymentes helyre helyezni.

Paradicsomalma kezelése.

Ha május végével friss paradicsomalmát akarunk élvezni, szükséges annak magvát július végével elveteményezni.

Télire be kell rakni fagymentes száraz pinczébe, az ágait levagdálván, januárban dugványokat készíteni belőle. E dugványok egy arasznyira alig nőnek, már virágoznak és folytonosan teremnek.

Azt kérdik, hogy hol tartsák őket? — Verőfényes fagymentes helyen.

Ápril elejétől kezdve éjjelre szalmatakaróval kell védeni őket.

Rétmivelés.

Réteinket, ha lekaszáltuk s a szénát megszáradva haza is hordattuk, legelső teendő, vizezni a rétet. Különösen száraz években egész termést nyertünk meg az öntözés által. Tudok réteket, melyeket csak egyszer kaszáhattunk; mióta öntözik, háromszor kaszálják.

Vasvármegyében, hol a hegyekről lefolyó víz rétejk öntözésére használják, szabályok vannak fölállítva, melyeket minden réttulajdonos köteles megtartani. Alig

TÁRCZA.

Tárczalevél a szerkesztőtársához.

Brassó, május 28. 1866.

(Folytatás.)

Tordán két napig mulatván tovább kelet felé indultam szerényen megvallva a dolgot: gyalog, hanem alig félóra ballagás után borvizes szekerek értek utól s azokkal annak rendje és módja szerint megalkudván meg sem állottam Udvarhelyig, mely esinos és népes székely város. Udvarhely a székelyföld anyavárosa, azt tartják, hogy a város onnan vette nevét, hogy Atilla itt udvart tartott. — Láttam Budvárát is, melyben a monda szerint Atilla testvére Buda lakott.

A székelyföld belsejében meggyőződtem arról, hogy a nemes székely nemzet a legnagyobb mértékben megérdemli azon szép hirt, mely felőle nálunk a délibábos rónaságon annyi sok jeles dolgot zengedez.

Erőteljes éptestű, szelidlelkű, becsületes jellemű a székely s oly szorgalmas mint a méh. A nők kiváló tisztán öltözködnek s nem ritkán oly arcokat láthatni, melyek Rafael csetjére is méltók lennének. Jelenleg sokan költözködnek ki közülük a szomszéd Oláhországba nem honszeretet fogyatkozása miatt, hanem azon sújtó nyomortól, mely itt a keresetnélküli szegényebb sorsuakra nehezkedik. Sirva távoznak, leginkább Plojestbe, Bukarestbe igyekeznek, hol az utak körül vagy napszámban dolgoznak, vagy cselédekül szegődnek. Megkísértették őket Magyarországra édesgetni, de úgy látszik, hiába, s az a megfűjtő oka: a székely keresete mellett oly vidéken szeret lakni, mely összülőföldjéhez hasonló, azaz: hegyes-, völgyes-, erdős-, bérezes tájakon pihen meg csak az ő regényes lelke.

A székelynek igen jól áll az ő komoly magaviselete, mindamelllett is a tréfa mindig készen van nála.

Tánczolni mód nélkül szeret, s ha a vasárnaponként összegyűlő legénységnek történetesen nincs a pró pénze, megfogadja a három tagból álló cigánybandát napszámért, s megis járja. — A vállalkozó szellemű dádek aztán a napszámot eladják a

földesurnak, ki ismervén a székelylegények paroláját, kész örömmel hajlandó e furcsa alkura.

A Szent-Anna tava, a torjai barlang, Bálványosvár.

Ki e három nevezetességet látta, az elmondhatja bátran, hogy szerencsés volt megismerkedni Erdély legérdekesebb helyeivel. Gyönyörű triász ez, mely meghalad minden képzeletet. Az első a legpezsgőbb élet színhelye, a második a halál árnyéka, a harmadik búsan pusztuló romladék.

A nap épen délpontra hágott, midőn a Szent-Anna tavát megpillantám, egy óriási tükör ez, melynek keretjéi szirtek, másfél ezer lábnyi magassan állva a tenger színe fölött. A tengerszem méltóságosan nyugvók, simaságát szellő nem borzolta fel. Köröskörül az őserdő zengett a madarak harsogó zajától. Hogy erre tárgyilagosan örökké emlékezzem, megfordultam benne és által usztam. A víz reményem fölött meleg volt, különösen a közepén, hol uszás közben letekinték s végzetlenül, átlátszó mélység tátongett föl rám. A vadréce bátran uszhatik a tó kellő közepén a vadász halálos sörétjétől. Amint a tulsó partra értem, egy kivált sziklapadra ültem s kavicsokkal hajigáltam meg egy kigyót, mely nem messzettem a verőfényen sűtkörödzék. A visszautasítás is szerencsésen megtörtént, csak a part közelében zavarodtam meg kissé, ugyan is, perczig elfeledkezvén arról, hogy a víz csak a néhány pillanattal megütözve vettem észre, hogy előttem egy ropant ágas-bogas galy állt el az utat mintegy két arasznyira a felszín alatt.... Jobbra balra uszáltam: előttem volt. Végre kacagva vágtam magamat keresztül a habokon, a galy legalább is hét ölnyre volt a víz alatt.

A tó tőzjásdad alakú s három óra alatt körül lehet járni; ha ugyan kedve van valakinek a szövevényes bozot, esalitos, s vihardöntötte fáktól bajosan járható ösvényeken bujkálni.

A tó évről-évre apad, ami világosan is látszik azon gyűrűzetekről, miket a lejobbnuló víz maga után hagy. Ez a gyűrűzet, — hullámvonal — igen szép és kedves látványt nyújt, mivel rajta köröskörül apró fenyevek sarjadzanak ki, a tóbahulló öreg fenyeűfák magvait a víz a partokra hajtja, s innét ered ez a rendszeres sor, mely valóban meglepő.

A torjai barlang, melyben kengéz fejlődik ki, a

Szent-Anna tavától észak-keletre egy völgy fölötti szirtben tátong. — Hossza négy, szélessége három, magassága hat öl s oly világos, hogy a tüt is megláthatni benne. — Szemgyógyításra alkalmas, a kura annyiból áll, hogy a szembeteg kisebb-nagyobb távolságra bemegy a barlangba s visszafojtott lélekzettel fejt lefelé ütögeti a mérges légben. Szuszszanni nem szabad, ki egyet talál lehelni, az nyomban lerogyik, s ha hirtelen ki nem rántják kampóval, ott hal meg oly feketévé változottan, mint a korom. Itt tehát a jó és erős tüdő a fődolog. — Benn a falakon nevek vésvék a sziklába, képzelnél lehet, hányszor kifutott az a «Lord Thowne John» éltető levegőért, kinek neve a legbensőbb zúgban van kivágyva. A barlang körül sok apró nyílás van, melyből sűrű, füstölő kengéz bugyog ki.

Itt minden lépten vigyázni kell, mert egy szipantás az örökkévalóságba viheti rőktön az embert.

Innét, e halál völgyéből meglátogatám Bálványosvár romjait. Felsőleges magaslaton fekszik e búsan omladozó rom, beláthatni innen egész Háromszéket, Brassót s a gyönyörű Bárczáságot, a határ havasokat.

A vár udvarán roppant tölgyfák diszlenek. A falak üregeiben baglyok és vérese családok ütöttek föl visító tanyájokat.

A monda azt tartja, hogy a Rabonbánok alatt az ősz-szekelyek itt áldoztak fehér paripákat a napistennek, — s innen nevezték el későbbben Bálványosnak a várat a kereszt hívei.

Nagy kár, kipótolhatlan veszteség, hogy az őskőtől maradt emlékeket a buzgóság később mind elrombolta, — nekünk késő utódoknak nem hagytak egyebet, mint ködös mythoszt, egy csomó ferde mondát, romot, — kevés valamit és sok semmit a tudomány örökös bújára!

Kezdem magamat ajánlani; igérvén jövőre Brassó és vidéke leírását. — Szükségesnek tartom megemlíteni, hogy a székelyek inségtől fenyegettetnek, mert a rendkívüli szeszélyes időjárás törökbuzájokat végveszéllyel fenyegeti. Általános pénzülség uralkodik erre, a politika esőndes, mert keveset tudnak a napnyugoti dolgokról.

A magyarok Istene áldja meg önt! Ajánlom magam szeretetébe.

Ifj. Freudhoffer J.

várják a percet, midőn rájuk kerül a sor. Az alsó szomszéd inti a felsőt, hogy csinálja be a zsilipjét.

Ha a vízi növények, az árkok és csatornák fenekén nagyon buján nőnek, ki kell onnan hányatni azokat, mert nagyobb záporok alkalmával miattok betelik a csatorna.

Ha a rétek elmo háso d t a k vol na, most az ideje, hamuval meghinteni, a mo ha kivész. (Folyt. köv.) „K—a.”

Az utolsó három év komoly tanulságai.

(Folytatás.)

Általában elismert dolog, hogy a mező gazdaság az utóbbi három év alatt egy az egész közgazdaságra mélyen beható krisi sbe lépett.

Az is nyilvánvaló, hogy e jelen krisi s által Franciaország és ausztriai birodalom s itt különösen hazánk a legérzékenyebb szenvedésekben részesül; s azért igen természetes, hogy ott és itt legnagyobb is a jajveszék. De mindenesetre feltűnő, hogy e krisi s okára nézve ott és itt nagyon különbözők a vélemények.

A francziák e krisi s okául a kereskedelemnek császáruk által behozott szabadabb irányát tartják, melynél fogva 1861-ben a az ingó vámbér (echelle mobile) megszüntetésén, a gabonának vámjá hectolirekint általában 50 centimere szállítatt; és a bevételi vámnak 2 francra leendő felemelésében gondolnák bajaik orvoslátát rejteni.

Hogy a francziák nagyon tévednek ez oknak felállításában, kiviláglik abból, hogy az ő gabona bevitelük épen e három kritikus esztendőben az alacsony vám mellett is, feltűnő az olesóság előidézésére nézve. Igy például az idej első 8 hónap alatt általában 2860 metr. mázsa bevitelt, ellenben 191,250 metr. mázsa kivittelt tüntetnek fel a hivatalos kimutatások hónapokint.

Nálunk pedig igen sokan ez olesósági krisi s okát a forgalombeli pénz öszvegének megapadásában hiszik feltalálhatónak, s bankócsinálással és szaporítással gondolnak ezen segíteni. Pedig ha egyszerűen figyelembe vesszük, hogy mily kis részecskéjé vonta be az osztrák bank az ő bankószvegének a valuta kiegyenlítésének előkészítésére, s mily csekélység ez azon arányhoz képest, mely a mostani és előbbi gabonaárak közt létezik, már ebből is könnyen meggyőződhetünk e hitnek helytelenségéről.

E franczia és magyar közgazdasági eszmék bármennyire különböznek egymástól, abban egyeznek, hogy mindakettő igen közel van markolva, s már ez okból is téveszmék.

A földmívelésnek ugyanis természetében fekszik, hogy azt bármily lényeges átalakulás, legyen az jóra vagy rosra, csak évek során át való behatás következtében érheti, s így egyes rendszabályok rögtönös befolyása oly mély nyomot, mint a jelen olesósági krisi s, épen nem hagyhat rajta. Ez olesósági krisi snek forrását is a távolabb multnak valójában kell keresnünk, a mult évtizednek tartósabb fejlődési momentumai ban fel is találhatjuk azt.

A mult évtizednek háborui, különösen pedig a keleti, — a mely egyszerűs mind Európának egyik kiválóan termelő részét, t. i. Déloroszországot, a közforgalomból kizárva tartá, továbbá azon körülmény, hogy épen azon időszakban a nagy consumtióval bír, s épen ennél fogva a termékgalomban legnagyobb súlyt vető nyugoti államok gyakori s majdnem állandó szük termékekben szenvedtek, ezek voltak a mult évtizednek rendkívüli bár, de huzamosságuknál fogva a földmívelésre lényegesen beható közgazdasági momentumai; mert szük képen azon magas árait idézték elő a földmívelés

termesztményeinek, minőket ily állandóan a gazdaközönség mindazideig nem tapasztalt.

E magas árak pedig, melyekben a mezőgazdaság feltűnő jutalmát mintegy állandósítva látta, rendkívüli erőmegfeszítésre gerjesztették a földmívelést világszerte. A kornek speculativ szelleme ragadta azt is meg mindenféle, különösen az oly kelendőségben volt gabonaneműeknek előállításában, s egy évtized folytán a legnagyobb szerü eredményeket idézte elő a földmívelő világban.

Valóban mesés progressióban fokozódott a viláfgalomban hálózatába eső államok és világrészeknek gazdasági termelése. Mi magunk e hazában több mint megkétszerez tük gabona termelésünket ez időszakban.

E fejlődési viszonyok közepette azonban beállott még azon körülmény is, hogy az utolsó három évben, ugymint 62-ben, de kivált 63 és 64-ben, épen a legnagyobb fogyasztó államok, mint Angol-, Francia- és Németország kiváló bőtermésben részesültek.

De miután senki sem ehetik többet mint a jóllakásig, ennélfogva igen világos, hogy e nagyszerü termelési eredményekkel aránylagosan a fogyasztók igénye — igen természetes okoknál fogva — nem növekedhetett; és így nem következhetett be a mezőgazdaságra más, mint termékeinek, a keresettség hiányában, általában elértéktelenedése, s azon olesóság, melyet az egész világpiacon tapasztalunk.

A mezőgazdaság általános fejlődésének multja adja tehát kezünkbe a vezérfonalat, s e jelen végzet szerü krisi snek okát és forrását világosan a tultermelésben mutatja ki. „E. L.” után. *Hideghéty Antal.*

Vidéki gondolatok.

Mátészalka, június 24. 1866.

Nagy napokat hozott a vajdó idő. Tánörithatatlannul szeretelt magyar hazánk s népei nehéz megpróbatásnak néznek elébe, s a keserü napok közeledése miatt már előre aggódik a haza minden répe.

Honunk több vidékét elemi csapások érték; a vetekek, melyek eleinte szépen mutatkoztak, részint a bekövetkezett fagy, részint pedig a folyton tartó szárazság által meghusult reményeink romjait mutatják, s e romok alatt nemzetünk nagyobb részének insége süttetik, s habár mi szatmármegyiek, még mindig egy jó huzamosb ideig tartó eső hiányába vagyunk, még e természet feletti hőség dacára is legalább közép esztéremést remélünk, azért még is ép oly mélyen érezzük, hogy a vész közeleg, mint bár minő általa sújtott és kétségbe ejtett vidék; mert hisz ő k testvéreink, kik ép oly forró érzelmekkel s nem kevésbbé ohajják a haza mindenbeni előmenetelét és szent jogai diadalát mint mi. — Sajnos! kétséget nem szenved, hogy a pillanat beállott, mely helyzetünket nyomasztó és szomoruvá teendü, mert hírlapjaink panaszkokkal telt tudósításai szerint minden osztályt, viszonyaink ziláltságán kívül oly általános lehangoltság és pangás fogott el, hogy a jövőt sötét színekkel festi előnkbe a sejtetem.

Ezen időszak komoly eszméket ébreszt s minden kebel mélyén áthatva van az élelem szerfeletti felemelkedéséttől, melyhez a háboru kitörése, s a gabona kivitt szabadalma nem kevésbbé szolgált okot s már ma tulhaladni látszik a drágaság tetőpontján. — És ha rögtön e jelenségeknek, e reánk nézve nagyon, fontos elhordozhatlan jelenségeknek orvoslására nem siet a fejedelem és a hongyülés még tán előre nem is képzelhető bonyodalmak jöhetnek elő, s szeretett magyar hazánk alapjában megrázó vérszék lesz kitéve. Intézkedések történtek ugyan hazánk különböző vidékén, de azok kisebbek, hogy sem azoktól várhatók azt, hogy a kilátásban levő nyomor és inség elhárítatik. Ide országos alap kell.

Most midőn meglöbentő komoly érzelmekkel áthatva vagyunk, midőn a birodalom és szeretelt hazánk jólétét külsőszély fenyegeti, látjuk és érezzük szükességét a trón és a nemzet köztü egyetértésnek.

A birodalom északi és déli határainál immár küzdenek vért ontva az ellenséges harcso k, berontva a birodalom területére. Ausztria nyugoti öntudattal vont kardot; ép a német szövetség Ausztria előnyére azért szavazott, hogy ünneplésen kijelentse, hogy a jogoságnak az erőszakot háttérbe kell szoritania, ezáltal most nemesak egy nagy erkölcsi hatalom az igazság lépett Ausztria oldalához; de győzelmé majd meggyőzi elleneinket is a felől, hogy necsak saját magunk, de más jogát is tisztelnie kell tartani. Nagyobb nyeresémet lesz ez egy nyert csatánál.

Ausztria látszólag a békét kereste, és minden módot felhasználni akart, hogy azt a lehető legszűkösbb határo kig fentartsa; de az északi és déli hatalmak erőszakos és igazságtalan eljárásai kényszeríték a háborura miáltal a népek igényeinek kiegyenlítése egy időre, fájdalom, elhalasztott. Most már bizva és remélve a ka-

tonaság bátorságában, különösen Benedek hadi főparancso k tapasztalt és hírhedt hadászati képességében, könnyen hihető, hogy az igazságért küzdve a győzelmet minél előbb elérendik, de ohajjuk, hogy a kormány ne feledkezze el, hogy birodalmat nem a szuronok támogatják s védik meg. Vajha tér nyílt volna e fontos országgyűlésnek feladata megoldására.

Mennyivel nagyobb áldozatkészséggel és mennyivel nagyobb bátorsággal és vitézséggel harcolna a magyar a királyért, ha a magyar korona diszitené fejét, csak akkor győződhetne meg leginkább a koronázott király, mily óriási erő és mily nagy hatalom lakik a magyar népben, ha saját törvényeivel élve a hazáért és a király birodalmáért küzdhet. A vesztély mennyivel inel hártva lett volna, ha a magyaroknak törvényei és jogai visszaadattak volna, de reméljük, hogy midőn a győzelem lobogója Ausztria igazságát és bátorságát tolmácsolandja, akkor még ugyanazon napon elérkezik a királyi leirat mely azt hozza: „Magyarok ismét tiétek vagyok, és ime koronázatok meg mert mostantól fogva bizalom kö t hozzátok!” *Kohn Gyula.*

Levelezés.

Pest, 1866. jun. 26.

Kedves szerkesztőm!

Az országgyűlés tegnap, s valószínűleg nem a háboru miatt, elnapoltatott; a képviselők komoly, hallgatag bánattal szoritottak buesu jobbot, tudják, hogy sok idő fog eltelni, míg össze jönnek, ki tudja: hányat szakít le a haza kebléről a kérelhetlen halál. Mindnyájan azonban e komoly ünneplés percében, a haza érdekében csak egyet kívántak: ha ő k itt is hagyják az életet, ez omladozó házat, maradjon meg vezérül az után következőknek a vezér a haza bölcsé. A képviselők töle testületleg búcsúztak el, tele szeretettel fogadta őket, s komoly sejtelmes borongó kedvvel váltak el. Üresek már az országház termei, gondoskodva van, hogy ne is kelljen az acustikán javítani. Ennyiért az igaz, hogy kár volt olyan gyorsan építeni. De mondja tán az olvasó, hogy ugy beszél ez elnapolásról, mintha soha össze sem jönne többé e képviselő testület. Jó sok ugyan nem vagyunk; de annyit mégis mondhatunk, hogy nem egyhamar fog a képviselőtestület össze hivani. Azt hogy szétoszlatták a jogos védő honatyákat, már tudtuk akkor, mikor a hitelintézeti elnök választás ürügye alatt a főcanczellár itt időzött, tudtuk, hogy valódi célja a hangulat kikérelése volt, s midőn látta, hogy a honatyák a törvény ki szabta pontról egy lépést sem tesznek hátrább, azon komoly elhatározással tért vissza, hogy a válságos idők dacára az országgyűlés el fog napoltatni.

Ebből láthatjuk azt, hogy mit remélhetünk. A honatyák nyugodtan térhetnek családi tűzhelyeikhez; ez országgyűlés méltóságához illő komolysággal viselték magokat, mindent meg akartak tenni, mit tőlük a nemzet várt, oly higgadtan és állambölcsességel akarták kiegyenliteni a különböző érdekeket, megmutatták, hogy a magyar testvérjobbot nyújt, nem csak jogot, alkotmányt akar a testvér népeknek; ő k, hogy most a csalódás sötét romjain szegényebbek vagyunk egy kísérlettel, és nagy reménnyel, hogy semmit nem tettek, mert tért mezőt nem engedtek, annak ő k nem okai. Velők együtt sajnáljuk, hogy a trón és nemzet közt egyenlően megosztott lángszerelmők, őszinte jóakarata k nem volt elég igazságot szolgáltatni.

Az elnapoló leirat felolvasása után Deák szép beszédben indítványozá, hogy az országgyűlés mondja ki: miként a feliratban kimondott jogigényeihez ragaszkodva oszlik szét. Tisza tiltakozványt tett a ház asztalára, minden törvénytelen eljárás ellen; a képv. testület elégnék látta Deák indítványának elfogadását.

A képviselők ház búcsúját az Europa termében Somsich Pál ékes szavakban tolmácsolta. A hazafiak vezére szerényen és megilletődve felelt: az érdem az övé, együtt hordozták a nehéz napok súlyát, s nyugoti öntudattal oszolhatnak szét; azután köszönetét fejezte ki a ház elnökeinek. Szentiványi Károly e nap emlékére aláírási ívet indított meg, a szerencsétlen magyar író Hugó Károly javára.

Kezünk közt ki van véve az egyeneségek fonala. Itt len kell néznünk, mint robognak a fegyverszerenese kerekei a nemzetek sorsa felett. Nézzük tehát mint és hova fordul a hadiszerenese kereke. **Ed.**

Helybeli hírek.

* Azt tartja a tapasztalt gazda, hogy Péter és Pál napkor még az idő is megsiratja a nagy martyrokat. Péter és Pál az idén is meghozta mára a várva várt esőt. Csak tartós lenne!

* Széna kevés, sarju nem lesz, s így a barmok ára tetemesen esőkkent, s a mi különös a hús ára mégis 11 kr. Ez még csak hagyján, de általános a panasz, miként e napokban levágott állatok az egyiptomi 7 tehennel egyenlők voltak a soványságban.

* A nőegylet e hó 24-én tartott tavaszi mulatása népes és vidor volt; egy erőművésznő (akrobata) és bűvésznő is mutogatta magát, a ki 8 mázsát elbir. s már több helyen ígért 20—60 stot annak a férfinak a ki ő t a földhöz üti, pedig már jól tul van az ifjkoron. Egy barátunk midőn ily színlejtét mutatta, azt jegyezte meg, hogy nem szeretné feleségének, ha olyan erős.

* A pusztító elem a tűz környékünkben több helyen dühöngött. Nagy-Károlyból írják nekünk, hogy ott e hó 20-án a tűzvész a hajduvárosban 28 házat s több mellék épületet hamvasztott el, még a grófi kastély is

veszélyezve volt. A gyújtást szándékosnak mondják, de a bűnöst nem tudják.

Eszmetársulatnál fogva eszünkbe jut, hogy tüzlőtársulatunk elvben, sőt társulatilag már meg van alakulva, csak alapszabályai hevernek fensőbb helyen megerősítetlenül. Midőn félt, hogy minden perczen e társulat működésére szükség van, midőn végleges szervezését a közbátorság sürgeti, igen jól tenné hatóságunk, sőt főkérjük reá, hogy az, alapszabályok megerősítését s leküldését sürgesse.

Bizonyosan tudjuk, hogy a kisdedovó javára adott tavaszi multság szépen jövedelmezett, a beküldött tárgyakat nagy áron vásárolták össze az ügybarátok, s mégis e napig nincs a jövedelemről nyílt számadás; pedig ezt megvárják azok, kik felléréiket vitték a jó ügy oltárára; ily mulasztás az intézetek iránti buzgalmat leüti. Ohajtjuk, s az ügy érdekében kérjük a jótékony intézetek vezetőit, hogy lapunkat koronkint számadásaikkal megtisztelni sziveskedjenek.

A városi kaszinó könyvtára javára jul. 8-án minden igénynek megfelelő tavaszi multságot rendez a lövelde helyiségében. E multság nem csak mint ilyen megérdemli a benne részvételt, de maga a cél is oly fontos, hogy annál szebb célra alig adhatja valaki filléreit.

Szatmár Károly pesti és Csiszér vidéki jönevű színészek, átutazva műkedvelőkkel egyetértőleg színelőadást akarnak rendezni. Ohajtjuk hogy sikerüljön.

A ref. kézüptanoda nyári vizsgája július 18-án veszi kezdetét s 24-én lesznek bevégezve, a vizsgák rendjét közelebbi számunkban közöljük.

Vegyes hírek.

Az első ágyu a déli csataterén szállalt meg; az osztrákok jun. 24-ikén győztek Custozánál. Jun. 27-kén szerdán a cseh határon Neustadt és Nachod közt véres győzelmes csatát vívtak reggel 10 órától este 6 óráig, s a poroszok visszavonultak halottaikat a csataterén hagyva.

A pesti lánczvid építője Clark Ádám e napokban Pesten elhunyt. Béke poraira!

(H.) Csongrád megye Öszt helységében a templom tornyából ismeretlen tettesek egy 170 fontos barangot loptak el. Ritka tolvajság.

A kath. főpapság 200 ezer forinttal járult a sebesült harcosok ápolásához; ebből a szatmári káptalan 500 o. é. forintot ajánlott fel.

A császárné helyett a szász királyné megy B.-Füredre.

Deák Ferencz képviselő társai közül többeknek általa készített csinos botokat ajándékozott; oly ereklék, melyek megérdemlik, hogy utódról utódokra öriztessenek.

ÜZLET:

Szatmártt, június hó 27-én tartott hetivásári piaci árak következők köbönként: Tiszta buza 7 ft 60 kr—8 ft. Kétszeres 6 ft—6 ft 30 kr. Rozs 5 ft 40 kr. Tengeri 7 ft 60 kr. Árpa 4 ft—4 ft 40 kr. Zab 2 ft 80 kr—3 ft. Kása 8 ft—10 ft. Főzelék 10 ft. Krumpli 2 ft 40 kr. Aszalt szilva 12 ft.

Máté-Szalkán, június 22-ikén tartott hetivásári piaci árak következők köbönként: Tiszta buza 8 ft 40 kr—9 ft. Kétszeres 6 ft 50 kr—7 ft. Rozs 5 ft—20 kr—5 ft 60 kr. Tengeri 6 ft 60 kr—7 ft. Árpa 3 ft 80 kr—4 ft. Zab 3 ft—3 ft 20 kr. Kása 6 ft 80 kr—7 ft. Köles 4 ft 80 kr—5 ft.

Szerkesztői üzenet:

49. Érmellekinek. A jövő számunkban mindent közlünk. A látogatást várom; csak hogy ohajtanám jul. 24-kéig.

HIRDETÉS.

- Az alább nevezett építkezések f. évi július 3-án délelőtt 9 órakor Szatmár-Németi város al polgármesteri hivatalában az evégett megbízott köldütség jelenlétében tárgyalandó nyilvános árlejtésen, a legolcsóbban vállalkozónak vállalatra fognak kiadni, és pedig:
- 1-ör. Az új városházánál külső meszelés . . . 108 ft 40 kr.
  - 2-ör. A R. Cath. Plebanián s az ahhoz tartozó majorsági telken . . . 475 ft 85 kr.
  - 3-ör. A R. Cath. Egyházi laknál . . . 154 ft 62 kr.
  - 4-er. A város majorsági telken . . . 165 ft 49 kr.
  - 5-ör. A Zöldfa című vendéglőnél . . . 112 ft 85 kr.
  - 6-ör. A várnagyi laknál . . . 95 ft 81 kr.
  - 7-er. A hid várnagynál . . . 45 ft 68 1/2.
  - 8-ör. A vágó színnél . . . 55 ft 50 kr.
  - 9-er. A Szamos parton víz merítő lépcső és korlát . . . 84 ft 75 kr.
  - 10-er. A Szatmár hegyi koresmánál . . . 267 ft 94 kr.
  - 11-er. A Szatmár hegyi kettős szárazmalomnál . . . 62 ft 25 kr.
  - 12-er. A hegyi mészárszék-nél . . . 8 ft 75 kr.
  - 13-ör. A homoródi koresmánál . . . 52 ft 22 1/2.
  - 14-er. Az orszáfalusi koresmánál . . . 112 ft —
  - 15-ör. A rézteleki koresmánál . . . 88 ft 40 1/2.
  - 16-ör. A hegyi városházánál s hajdú laknál . . . 66 ft 95 kr.

Összesen 1905 ft 45 1/2.

A vállalkozni szándékozók a részletes feltételeket az alpolgármesteri hivatalban hivatalos órákban megtekinthetik, s az építkezések minőségéről kellő tudomást szerezhetnek — s a zárt ajánlatokat is ugyancsak az árlejtésre kitűzött határnap délelőtti 9 órájára beadhatják.

Kelt Szatmárt 1866. jun. 26.

Sándor János alpolgármester.

Hirdetmény.

Páskándi János marasztalt alperesnek nevével Lamor Mártával közösen birt, és

Egy négy ló erejű jó angol szerkezetű cséplő-gép ajánlatik hosszantabb munkára, akár valamely nagyobb birtokba, akár több egymás mellett fekvő kisebb gazdaságba — eséplésre. — Ertekezhetni a tulajdonossal Nagybanján bérmentes levélben.

PATAKY LÁSZLÓ.

HIRDETMÉNY.

Szatmár megye kebelbeli Nyír-Csaholy helységben, a nagyméltóságú m. kir. Helytartótanács intézménye folytán engedélyezett rom. kat. templom építéséhez 300,000 darab szabályos mértékű, jó minőségű égetett téglá fog felhasználtatni, melynek ugyanott, vagy a helység közelében lévő területén előállítás a legjutányosabb vállalkozónak kiadandó. — Bővebb felvilágosítás nyerhető Lechner Antal építésznél Szatmáron hid-utca 96-ik szám alatt.

e városi 945. sz. a. fekvő, 600 fura becsült házasság telke, Szatmár város nyertes felperes javára, 128 ft. 10 kr. s járulékaik fejében elárvereltetni rendeltetvén, e végett f. é. július 28-dik napja első, ismét f. é. augusztus 30-dik napja második árverési határnapul mindenkor délután 3 órakor és a helyszínére oly megjegyzéssel tüzetik ki, miszerint az eladandó birtok első ízben a becsárón felül, másodízben azon alól is elfog adatni.

Az árverési feltételek a teleggönyvi hivatalnál hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Szatmár város törvényszéke mint teleggönyvi hatóság 1866. május 29-én tartott ülésből.

Árverési hirdetmény.

Szatmár megye teleggönyvi törvényszéke részéről ezennel közhírré tétetik, mikép a végrehajtási árverés Róth Mihály felperes részére, ennek 105 fnyi követelése, s a törvényes járulékok erejéig, továbbá Morgenthál Ignác felperes részére, ennek 928 ft s a törvényes járulékok erejéig, Bodnár Antal alperes ellen, ennek N.-Károly községi 517. sz. tjkönyvben A. I. és t. I. alatt az ő, és neje Májér Veronika nevére bejegyzett birtokaira, melyek egy belső telekből a rajta lévő lakház, s épületekkel, urbéres külbirtokból, és egy a nagykarolyi szőlős kertben lévő szőlőből állanak, s összesen 5517 fura becsültettek, elrendeltetvén: árverési határidőül az 1866. évi augusztus hó 3-dik, és szükség esetén 1866. évi szeptember hó 18-ik napjának d. e. 9 órája ezen törvényszék tárgyaló terembe Szatmárt tüzetik ki; melyre venni szándékozók oly kijelentés mellett hivatnak meg, hogy az árverési feltételeket alólirt törvényszéknél, és a végrehajtással megbízott teleggönyvi vezetőnél bármikor megtekinthetik, s hogy a kérdéses birtok, a mennyiben az első árverés alkalmával becsértéken vagy azon felül el nem adhatatnék, a második árverésen a legtöbbet ígőre azon alól is le fog üttetni.

Szatmár megye teleggönyvi törvényszékének 1866. évi máj. hó 17-dik napján Szatmáron tartott üléséből.

Zombory Zsigmond, tk. kiadó.

CHEFS-D'ŒUVRE DE TOILETTE!

Császári királyi és hercegi udvarok által pártfogolt, szabadalmok és emlékpénzzel kitüntetett.

Dr. BÉRINGUIER L. KORONASZESZE.
(A kölni vizek legjava) Eredeti üvege 1 ft 25 kr. o. é.

Kitünő minőségű — nemesak mint kellemes illat — és mosdóviz, hanem mint kitünő segélygyógyszer is, mely az életműszereket élénkíti és erősíti.

BORCHARDT orvos-tudor NÖVÉNY-SZAPPANA

elismert szer a bőr szépítésére és finomítására, mindennemű bőrtisztálatanság ellen, valamint sikerrel használható mindennemű fürdőhöz. Egy eredeti lepecsételt csomagagnak az ára 42 kr.

Dr. BÉRINGUIER NÖVÉNY HAJFESTŐ-SZERE
(tokban foglalt kefe és csészével együtt 5 ft o. é.)

Tökéletesen célszerűnek elismert és ártalmatlannak bizonyult, melylyel haját, szakál és szemöldököt, minden árnyazatu színre festeni lehet.

Dr. **LINDES** tanár **NÖVÉNY RUDAS HAJ-KENŐCSE.**

Növeli a haj fényét és ruganyosságát, egyszersmind a fejtető szilárdítására is alkalmas. Egy eredeti darab ára 50 kr.

Dr. BÉRINGUIER Növény-gyök hajolaja
hosszabb használatig tartó üvegekben 1 ftval.

a legalkalmasabb növény-alkatrészekből összeállitva, a haj és szakálepéntartására — erősítése és szépítésére, valamint az oly kellemetlen korpa és sömör gátlására.

Dr. **SUIN de BOUTEMARD FOG-PÁSZTÁJA**
1/4 és 1/2 csomagocskákban 70 és 35 kr.

fog és foghús legolcsóbb, legkényelmesebb és legbiztosabb épentartási — és tisztító szere, egyszersmind kellemes üdeséget kölcsönöz a szájiüregnek.

Balzsamos olajbogyó-szapán

mint enyhe és egyuttal hatályos napi mosdószere, még a leggyöngédebb bőrű hölgyek és gyermekek számára is legjobban ajánlható. Egy eredeti csomag ára 50 kr.

HARTUNG orvostudor **CHINAHÉJ-OLAJA**

mely a legjobb minőségű Chinahéj főzet — és balzsamos olajok összetételéből áll, a haj fentartására és szépítésére. Ára 85 kr.

HARTUNG orvostudor **Növény-haj-kenőcse.**

mely a hatályos tápáló nedvek és növényi anyagok alkatrészeiből áll, a hajnöves élesztésére szolgál. Ára 85 kr.

A fentebbi kitünő tulajdonságuknál fogva elismert cikkek a valódi minőségérti jóllátás mellett Szatmár városára nézve egyedül kaphatók: **Weisz Jánosnál. Nagybanján:** Ha r a c s e k József, **Nagykálóban:** Mandl Sal. **Nagykarolyban:** Schöberl C. **Nyirbátorban:** Legányi Ede, **Nyiregházán:** Reich et Pavlovi és **Szigeten:** Ráth József úrnál.